

USALDUS=ELLUJÄÄMINE?!

Kust tuleb ja kuhu kaob usaldus
ning kuidas jääda ellu?

TEADLASE PILGU LÄBI: KES ON VÄÄRT USALDUST?

Agata Gurzawska, teadlane ja VERITY projekti teaduskoordinaator: *The ecosystem of trust in science: the role of stewards of trust / Usalduse ökosüsteem teaduses: usalduse hoidjate roll.*

Margit Sutrop, filosoof ja poliitik (Riigikogu liige), **Külliki Seppel**, sotsioloog ja kommunikatsiooniuuriija:
Kas me teame, millel põhineb usaldus teaduse vastu?

Kati Orru, kestlikkuse sotsioloogia kaasprofessor ja **Kristi Nero**, kriisisotsioloogia nooremteadur:
Ühiskonna kriisikindlusest ja kerkisusest ning usalduse rollist selles.

Kati Orav, visuaalne lihtsustaja: *Kuidas meil läheb? Eredad taipamised ja elamused.*

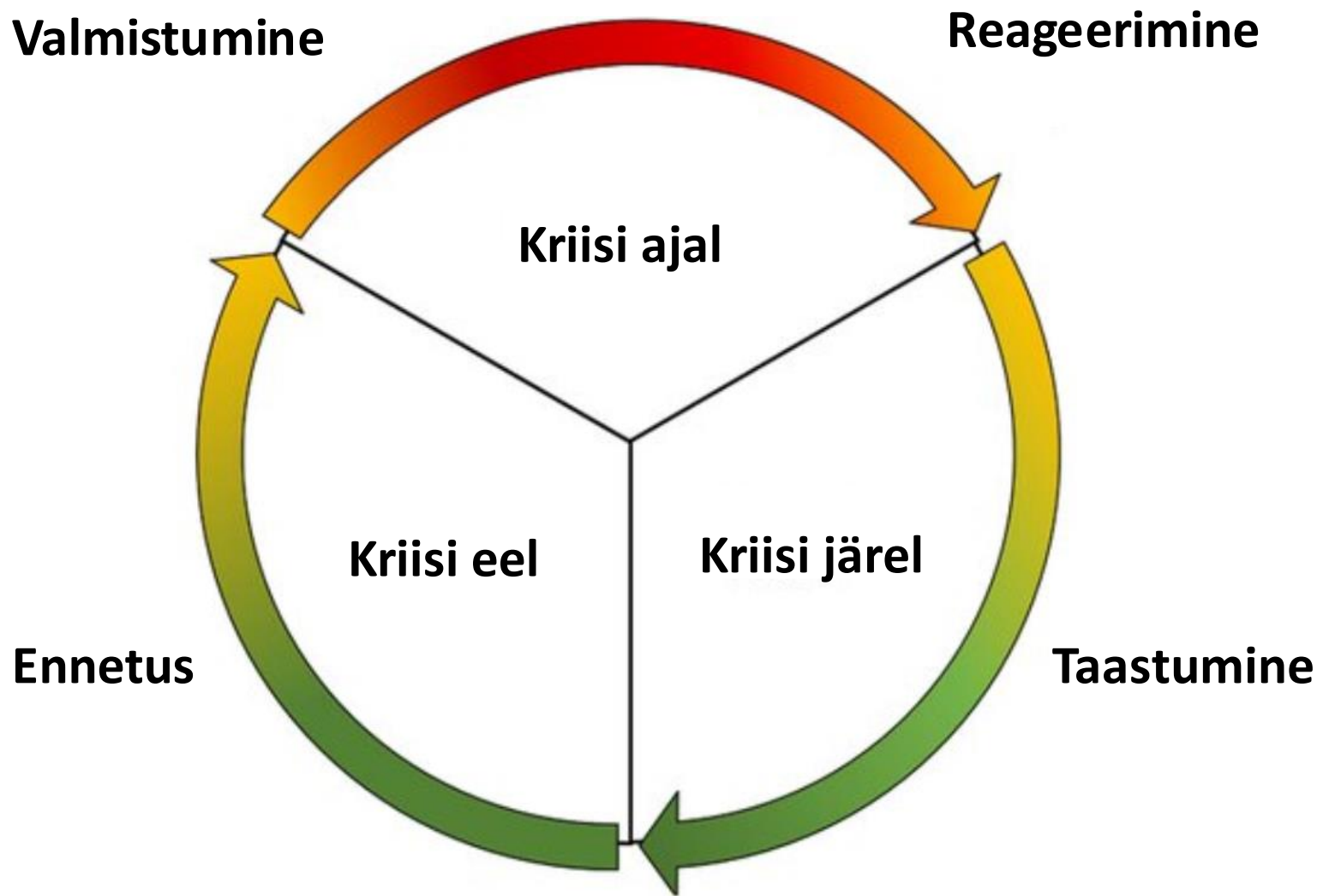

Ühiskonna kriisikindlus, kerksus ja usaldus

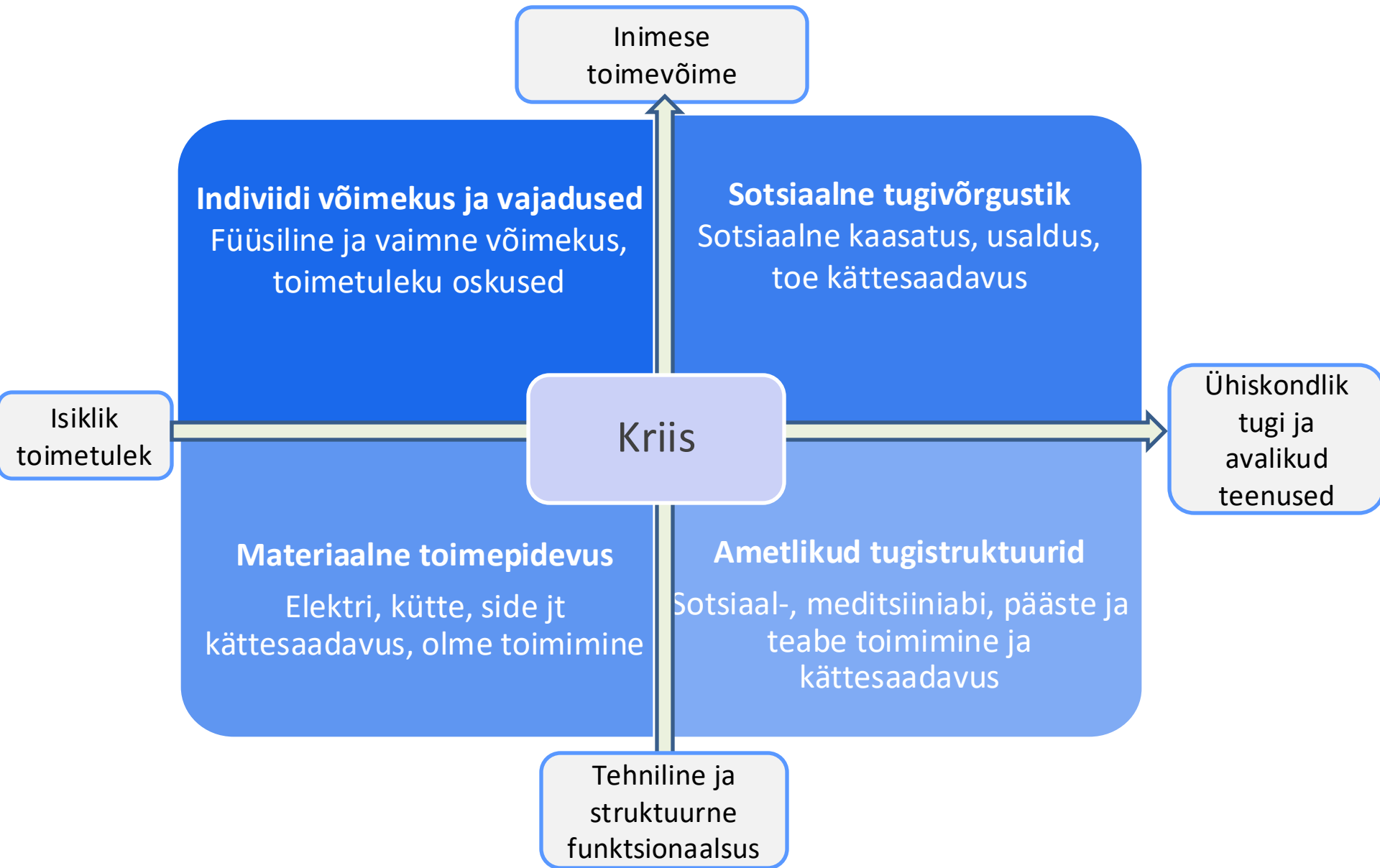
Dr Kati Orru, Kristi Nero
TÜ riski ja kerksuse uurimisrühm

3.10.2024

Kriisifaasid ja usalduse roll

Ristuvad haavatavuse allikad

**USALDUS, KÕIGE TÕRJUTUMAD JA
PANDEEMIAKRIIS**

Usaldus ja pandeemia

- Usaldus **valitsuse** vastu mõjutab oluliselt **pandeemiareeglite järgimist**
- Usaldus **valitsuse** vastu mõjutab inimeste **riskitaju**
- Usk, et **valitsuse info** pandeemia kohta on aus, on seotud **suurema** tunnetatud riskiga
- **Riskitaju** on üks peamisi tegureid, mis mõjutab kriisimeetmete järgmist
- Sotsiaalselt haavatavas olukorras inimesed kuulusid **COVID-19 riskirühma**
- **Tahtsime teada, kuidas sotsiaalabiasutuste kliendid tajuvad pandeemiaga seotud riske ning millised tegurid nende riskitunnetust mõjutavad**

Uuringud sotsiaalkaitseasutuste ja nende klientidega

Sotsiaalkaitseasutused - supiköögid, päevakeskused, majutusasutused

Periood	Andmekogumis-meetod	Osalejate arv	Riigid
mai-juuli 2020	ekspertintervjuud	32	Eesti, Holland, Itaalia, Leedu, Norra, Portugal, Saksamaa, Soome, Tšehhi, Ungari
juuni-september 2021	töötoad	52	Belgia, Eesti, Norra, Ungari
jaanuar 2022	rahvusvaheline kollokvium	42	Töökeele põhjal jaotatud grupid: eesti, inglise, itaalia, norra, saksa ja soome keel
sügis 2021	küsitlusuuring	313	Belgia, Eesti, Hispaania, Holland, Itaalia, Norra, Portugal, Prantsusmaa, Saksamaa, Soome, Taani, Tšehhi, Ungari

Naised: 28%

Kodanikud 72%, sisserändajad (21%)

Vähemused: 18 %

Vanusegrupid: kuni 39 (21%); 40-49 (24%); 50-59 (27%); 60-69 (20%); 70+ (4%)

Elukoht: kodu (24%); majutusasutus (14%); tänav/ajutine ööbimiskoht (56%)

COVID-19 riski eitamine

- **49% COVID-19 skeptikud nakatumise tõenäosuse osas** (“Alates 2020. a märtsist olen kartnud nakatuda COVID-19 viirusega”)
- **37% COVID-19 skeptikud tagajärgede osas** (“Ma ei usu, et viirus võiks mulle märgatavalt kahju teha”)

Foto: Ollie Millington

Riskitaju mõjutavad tegurid

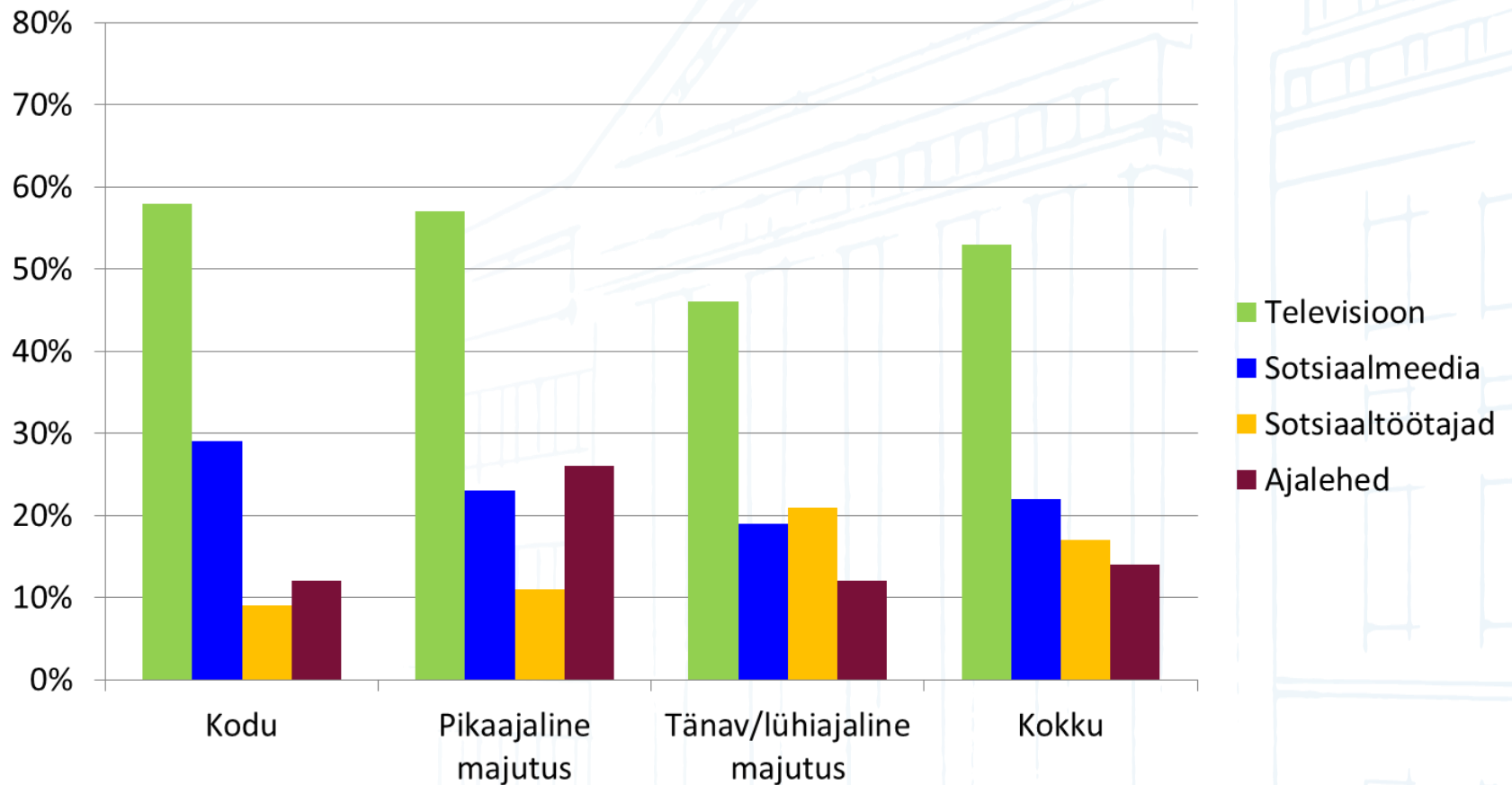
Riski eitamise eest kaitsvad tegurid:

- Üldine muretsemine oma tervise pärast
- TV peamise infoallikana

Riski eitamisega seotud tegurid:

- Kuulumine vähemuse hulka
- **Vähene sotsiaalne kapital**
- **Usaldamatus valitsuse edastatava info suhtes**
- Sotsiaalmeedia peamise infoallikana

Infokanalite usaldamine ja kasutamine

Sotsiaalkaitseasutuste roll

- Takistused:
 - valeuskumuste lai levik
 - klient usaldab oma päritoluriigi infot
 - sotsiaaltöötaja ei usalda valitsuse kriisiinfot
- Sotsiaalkaitseasutuste tähtsus:
 - Info kättesaamine
 - Infost arusaamine
 - **Info usaldamine ja selle järgi tegutsemine**

**KUIDAS ARVESTADA USALDUSEGA
RISKIANALÜÜSIDES JA
KRIISIPLAANIDES?**

Kriisihaavatavuse hindamine riskianalüüsides

KRIIS

OLUKORRA KAARDISTUS

1. Otsene oht
2. Tõrked tugistruktuuride toimimises: taristu, meditsiin, sotsiaalkaitse, pääste, turvalisus
3. Kommunikatsiooni-
tõrked

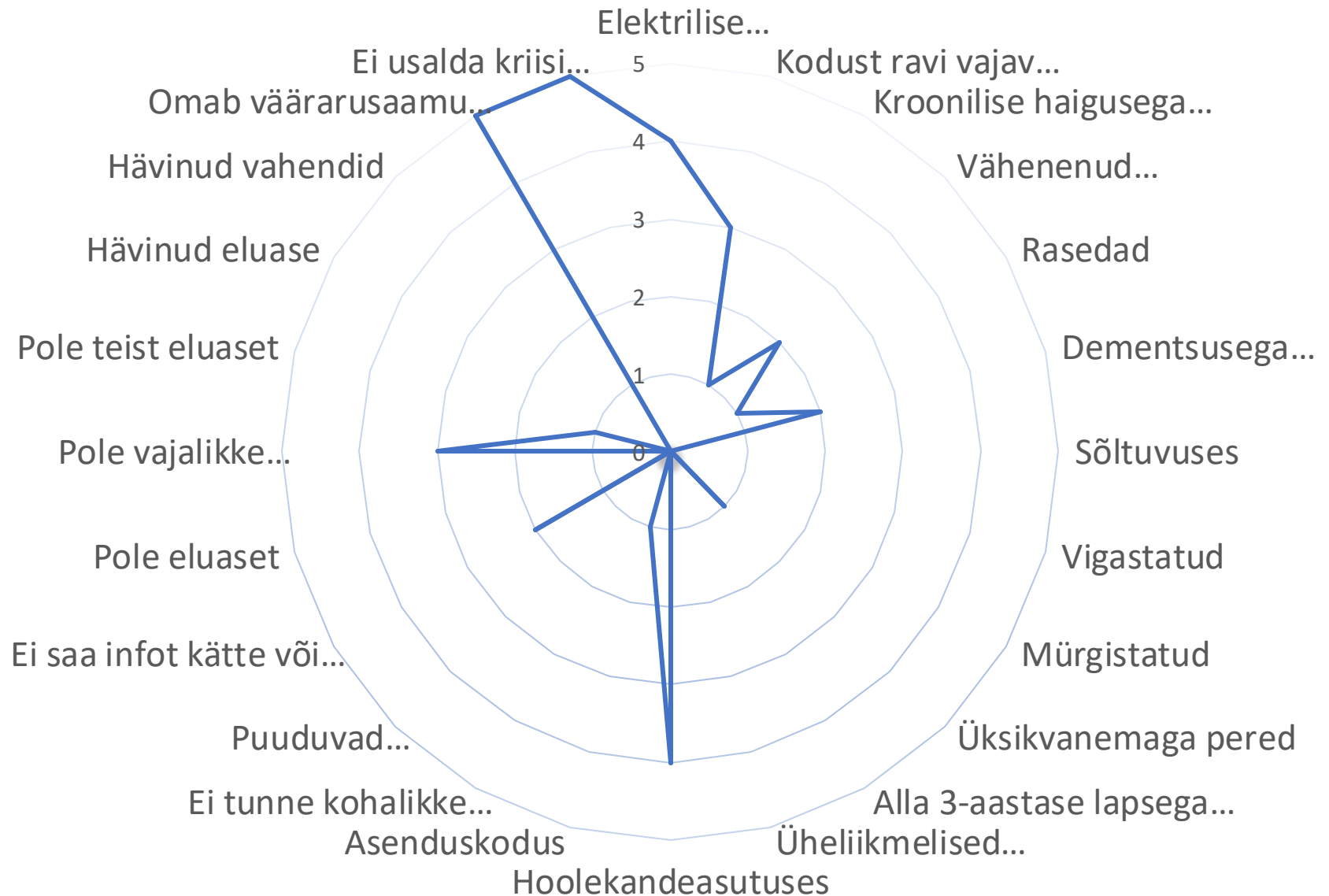
KES ON MÕJUTATUD?

Rühmad, kes on haavatavad oma tervise, elutingimuste, oskuste või hoiakute tõttu

VÄLJUND KRIISIHALDAJATELE

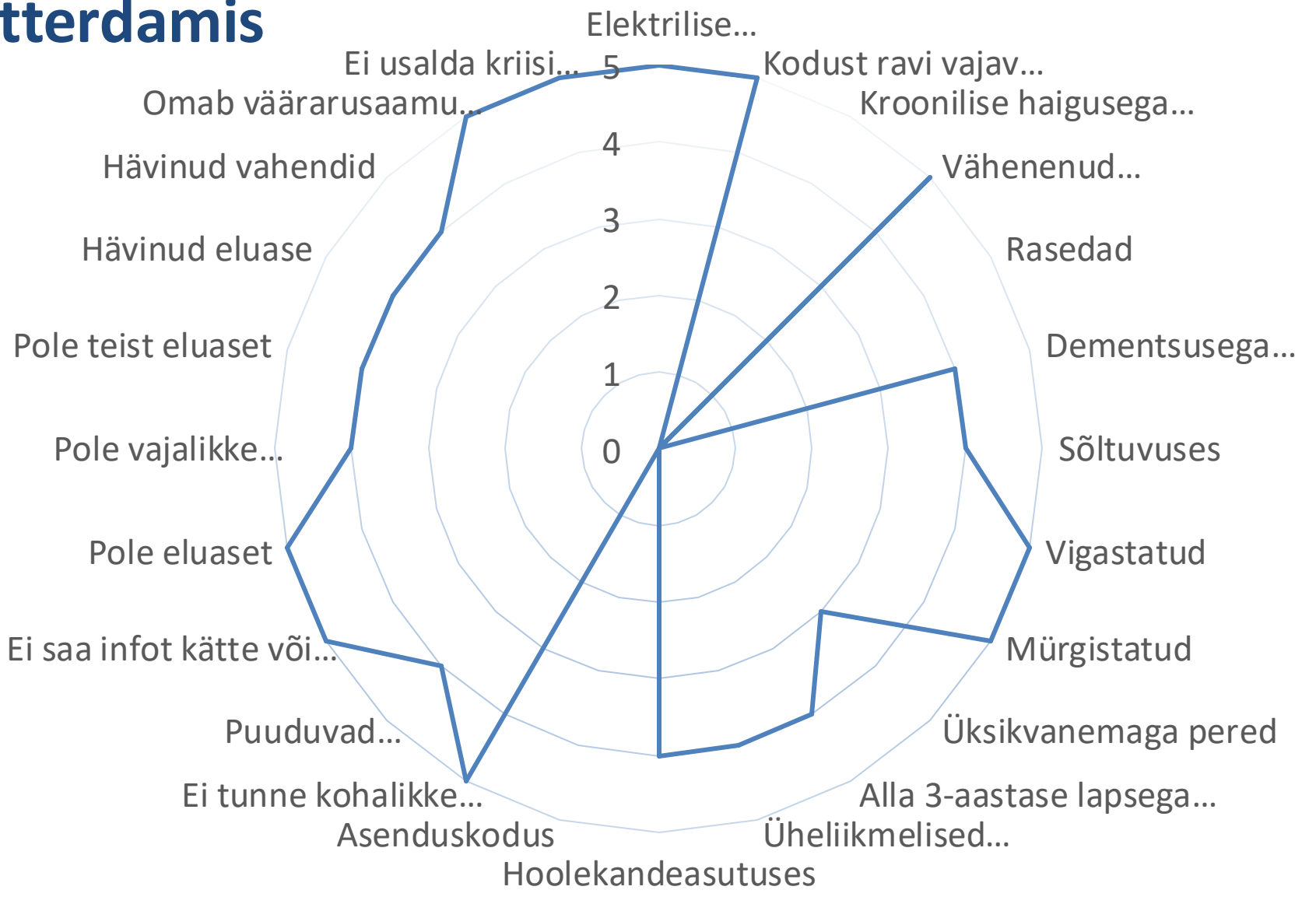
Kui kiiresti on abi vaja?
Millist tüüpi abi on vaja?
Kes peaks aitama?

Sekkumisprioriteedid: ulatuslik evakuatsioon Tartust

Sekkumisprioriteedid: üleujutus ja keemiaõnnetus

Rotterdamis

Kokkuvõte

Usalduse, sotsiaalse ja materiaalse kapitali ebavõrdne jaotus ühiskonnas teeb haavatavaks ja vajab kriisiplaneerijate tähelepanu.

Erinevate ühiskonnarühmade kaasamine kriisiennetuses ja –planeerimises aitab luua usalduslikke suhteid, mida on vaja kriisile reageerimise faasis.

Kaasatus aitab vältida otsustusvigu, mis usaldust kahjustavad.

Sotsiaaltöötajad ja kogukonnajuhid aitavad jõuda kriisisõnumite ja juhistega tõrjutumate ja haavatavas olukorras sihtrühmadeni. Nad peaksid olema strateegilised partnerid kriisiplaneerimisel.

Riski ja kerksuse uurimisrühma töid

- Nero, K., Orru, K., Nævestad, T. O., Olson, A., Airola, M., Savadori, L., ... Kajganovic, J. (2023). Mechanisms behind COVID-19 scepticism among socially marginalised individuals in Europe. *Journal of Risk Research*, 26(6), 675–696.
<https://doi.org/10.1080/13669877.2023.2208119>
- Nero, K., Orru, K., Nævestad, T. O., Olson, A., Schobert, M., Windsheimer, P., ... & Kajganovic, J. (2023). Care organisations role as intermediaries between the authorities and the marginalised in crisis management. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, 86, 103516. <https://doi.org/10.1016/j.ijdr.2022.103516>
- Orru, K., Klaos, M., Nero, K., Gabel, F., Hansson, S., & Nævestad, T-O. (2023). Imagining and assessing future risks: A dynamic scenario-based social vulnerability analysis framework for disaster planning and response. *Journal of Contingencies and Crisis Management*, 31, 995–1008. <https://doi.org/10.1111/1468-5973.12436>
- Orru, K., Hansson, S., Gabel, F., Tammpuu, P., Krüger, M., Savadori, L., Meyer, S. F., Torpan, S., Jukarainen, P., Schieffellers, A., Lovasz, G., & Rhinard, M. (2021). Approaches to 'vulnerability' in eight European disaster management systems. *Disasters*, disa.12481. <https://doi.org/10.1111/disa.12481>